

Politikai rehabilitáció: nem!

2008. augusztus 27., 20:14

Az 1944-ben ártatlanul kivégezettek hozzátartozóinak vesszőfutása • Szerbiában idő kérdése, hogy a parlament mikor kezdi meg a vitát a politikai üldözöttek kárpótlását szabályzó törvényről. De azt máris tudni lehet, hogy a meghurcoltak közül kárpótlásra majd csak azok számíthatnak, akik esetében előzőleg a bíróság kimondta: ártatlanul érte őket erkölcsi és anyagi sérelem a negyvenes évektől errefelé. Éppen ezért, magyar szempontból elgondolkodtató, hogy az 1944-45-ben bírósági ítélet nélkül, ártatlanul kivégezett nemzetársaink hozzátartozói közül nagyon kevesen élnek a politikai rehabilitáció lehetőségével, holott az idevágó, 2006-ban meghozott törvény alapján ehhez adva a lehetőség. Tudomásunk szerint eddig egyetlen 1944-ben kivégezett magyart rehabilitáltak Szerbiában. A folytatásban két ember mondja el véleményét a rehabilitációról. Mindkettőnek az édesapját a Sajkás-vidéken, Csúrogon végezték ki. Kettejük között a különbség, hogy amíg az Óbecsén élő Teleki Júlia élt a törvény adta lehetőséggel, addig a bácsföldvári Légvári Sándor erről hallani sem akar. Hogy miért? Kiderül.

Teleki Júlia szerint mért nincs érdeklődés a rehabilitáció iránt az érintett magyarok körében?

– Hogy miért adták be kevesen a politikai rehabilitációra vonatkozó kérelmet? Azért, mert az egész folyamat megalázó. Azt megelőzően ugyanis, hogy ez megtörténne, holtta kell nyilvánítani azt a személyt, akit kivégeztek. Ezt kérelmezni kell, és meg kell hirdetni az újságban, hogy a hozzátartozó eltűnt. Mi több, ezért fizetni kell, és csak ezt követően történhet meg a holtta nyilvánítás. Én egy éves voltam, amikor apámat kivégezték, így nem is ismerhettem meg. Beadtam a holtta nyilvánítási kérelmet, ami egy borzasztó dolog volt, hiszen jól tudom, hogy kivégezték 1944-ben, ahogyan velem együtt több száz embert. Beadványomra megérkezett a válasz papíron, hogy 1945. május 9-e után nem látták élve. Ezt nem fogadhattam el, és kérek mindenkit, aki ilyen papírt kap, hogy ezt ne fogadja el, mert ebből az derül ki, hogy ezeket az embereket nem is végezték ki, hanem egyszerűen eltűntek a háború után. Visszaírtam, megindokoltam, hogy ezt a megfogalmazást mért nem fogadom el. Leírtam, hogy rajta kívül még nagyon sok embert kivégeztek Csúrogon. Ezt követően behívtak tárgyalásra, és közölték velem, hogy rendeltek mellém ügyvédet, akit fizetnem kell. Mondtam nekik, hogy én nem kértem ügyvédet, és nem fogom fizetni. Ezt az ügyvéddel is közöltem a folyosón, amire ő gúnyosan azt válaszolta, hogy sok mindent kibírok én még. Nem elég, hogy apámat kivégezték, minket a járeki táborba hajtottak, mindenünket elvették, most még fizessek az ügyvédnek, hogy az apámat nyilvánítsák holtta? 2006. április 12-én meghozták a rehabilitációról szóló törvényt. Én a rá következő hónapban elindítottam az eljárást. Részletesen leírtam, hogy mi minden történt akkor Csúrogon, és nem csak az apámra vonatkoztatva kértem a rehabilitációt, hanem magunkra is, akik a koncentrációs táborban szenvedtünk nyolc hónapon át. Két év múlt el, és még az asztalfiókból még elő sem vették a kérelmemet.

Mi a magyarázata annak, hogy Légvári Sándor (a képen), akinek édesapját ugyancsak Csurogon végezték ki, nem is kezdeményezte a politikai rehabilitációt?

– Öregapám azt mondta, hogy „tudod fiam, aki kér, az leveszi a kalapját, akit kérnek, az nem muszáj, hogy levegye a kalapját”. No most, amikor minket olyan irányba kényszerítenének, hogy levett kalappal, kérelemmel forduljunk hozzájuk, akkor ebből az derül ki, hogy még ajándékot is várnak tőlünk. Ez az ajándék az volna, hogy mondjunk le az önmebecsülésünkről. Én nem vagyok hajlandó gyilkosoknak, rablóknak ajándékot adni, főként nem olyan értéket, mint az önbecsülésem. Nekünk ugyanis nem maradt más kisemmizésünk után, csak ez. Ezt viszont nem adom.

A döntés végleges? Nem fogja meggondolni magát, hiszen, ha a szerbiai parlament elfogadja a kárpótlásra vonatkozó törvényt, a politikai üldözöttek és hozzátartozóik csak akkor kaphatják vissza az elvesztett házat, portát és földet, ha ezt megelőzően megtörténik a politikai rehabilitáció.

– Eszem ágában sincs, hogy kérjem. Mért kérném? Gondolja csak el, hogy nézne ki, ha az amerikai indiánok kérnék az amerikai elnöktől, hogy nézze el nekik, hogy elődeiket ártatlanul mészárolták le. Vagy közelebbi példával élve, ezek szerint, a srebrenicai áldozatok hozzátartozóinak is azt kellene kérvényezniük, hogy nyilvánítsák végre ártatlannak azt a nyolcezer fiút, apát és nagyapát, akiket ez a galád banda tömegsírba lőtt? Könyörögnünk kéne a gyilkosnak, hogy nagyon szépen kérünk, bocsáss meg nekünk gyilkos, hogy apám ártatlan volt? Vagy kérjem azt, hogy bocsássanak meg a feleségemnek, hogy háborús bűnösként született Csúrogon, ahonnan picit gyerekként elűzték? Nem! Én ugyanis ezt rendkívül megalázónak tartom. Ezzel azt kérik tőlem, hogy mondjak le emberi méltóságomról. Én ezt nem adom. Nekem erre még szükségem van, ha másért nem, akkor azért, hogy a gyerekeimnek példát mutassak.

Nézzé el nekem, ha kemény leszek a következő kérdéssel. Megjelent-e előtte édesapja, hogy ő most mit tenne? – Erre a beszélgetésre készülve elgondolkodtam édesapámról. Nem volt nagytermetű ember. Béres volt, nincstelen, talán 75 kiló lehetett benne. A minap valahol elhangzott, hogy a kárpótlási törvény életbe lépése után talán 1500 eurót lehet majd kapni egy-egy ártatlanul kivégzett után. Számoljunk csak! Húsz euróért adjam oda apámat? Húsz euróért, kilónként? Hát nem adom. Nem húsz euróért, sokkal többé sem adom! Megjelent előttem édesapám. Egy „szép se vagyok, gazdag se vagyok, büszke se legyek?” embertípus volt, olyan, aki tudott élni az emberi méltóságával. Nem adta fel könnyen. Talán azért is verték agyon. Mért nem bizonyítják be, hogy háborús bűnös volt? Az egész világon be kell bizonyítani valakinek a bűnösségét. E helyett most azt várják el tőlem, hogy én bizonygassam az ő ártatlanságát. Nem fogom. Megboldogult gazdám, akinél napszámosként dolgoztam, azt mondta nekem: „Sanyikám, az öreg rókánál keresed a pörben, hogy tegyen igazságot, hogy a kis róka ellopta a tyúkot?” Az egyik olyan, mint a másik. Nem kell a rehabilitáció, nincs rá szükségem. És a vagyon sem kell. Elvette tőlük az Isten már százszor, és el is fogja venni. – Ternovác István (Vajdaság MA, 2008. augusztus 25.)